

מזור תגובות

חיילי מילואים נערכים ליציאה למלחמה | האם נסתרים מעיניו של המחבר המחקרים הרבים אשר בוצעו בצה"ל בעשרות השנים האחרונות המזהים גורמי מוטיווציה חשובים וחזקים בהרבה מאשר אהבת המולדת, כגון תחושת השייכות ליחידתו ונכונותו להקריב את עצמו למען חבריו לנשק?

סרן ד"ר איתמר נצר
רופא צבאי

מי בעד

אינדוקטורניציה?

מאמרו של סא"ל חנוך גוטליב "טוב למות בעד ארצנו" (מערכות 419, יוני 2008) קורא למעשה לחנך את חיילי צה"ל לפי השקפת העולם של מגזר מסוים באוכלוסייה. יש לפסול את הניסיון הזה מכול וכול

מושג מופשט וגורף, אלא מוגדרים על-ידי פרטים שונים בחברה הישראלית לפי הגדרות גיאוגרפיות שונות, וייתכן שעל כך מלין המחבר. לסיכום, מדובר במאמר שמטיף לאינדוקטורניציה של צה"ל - מהלך שאם יינקט עלול לפגוע במעמד שיש לו של צבא העם ובקונסנזוס שממנו הוא נהנה, וממילא לא בדרך הזאת ננצח במלחמות.

מהניתוח של גוטליב נעלמו גורמים נוספים בני השנים האחרונות שעשויים להשפיע על נחישות המפקדים והחיילים בשדה הקרב. לדוגמה, שנות העימות נמוך העצימות שהתוו באופן גורף כמעט שינוי משימה בנפול פצוע ובכך שינו את התרבות הארגונית של צה"ל וכן היחס הסלחני כלפי חיילים סרבני ההתנתקות וגיוסם לבסוף של בני נוער שנעצרו במהלך ההתנתקות על הפרות סדר - מה שנותן לגיטימציה כביכול לחייל לבחור את משימתו לפי דעתו הפוליטית. לבסוף קורא המחבר לכל חריגה מעמדתו "שרשרת ניפוץ" ומבקש לעשות את צה"ל קרדום לחפור בו את אהבת המולדת תוך הובלת "שינוי ערכי-לאומי, לא להיכנע לשלטונות חיצונית אלא לחזור אל היסוד וגו'". המילה "שלטנות" כלל אינה נהירה לי מבחינת מובנה המילולי, קל וחומר לא ברור לי מהי ההשפעה החיצונית שעליה הוא מרמז. יתר על כן, בניגוד לימיו של טרומפלדור, "ארצנו" או "מולדתנו" שוב אינם

השתוממתי לקרוא במערכות את המאמר של סא"ל (מיל') חנוך גוטליב ("טוב למות בעד ארצנו?" גיליון 419, יוני 2008) בשל היותו מנשר פוליטי למחצה שאין לו מקום בכתב עת צבאי.

מאמרו הרהוט של גוטליב, שעוסק בעיקר בניתוח ספרות עברית קדומה ומודרנית מהרמב"ם ועד לשר "גבעת התחמושת", זועק כי הולך ופוחת הדור ונפעם על כי המחיר בשדה הקרב כבר אינו מקובל על כל החיילים והמפקדים בצה"ל. לדבריו, "השחיקה בהבנת המשמעות של ריבונות העם היהודי בארץ-ישראל, השחיקה בהבנת משמעותה הרוחנית ההיסטוריוסופית של מדינת ישראל במימוש החזון הלאומי שוחקים את הנכונות להקרבה ברמה הלאומית והאישית".

המחבר קובע כי ישנם רק שני מקורות למוטיווציה של החיילים: "תחושת הייעוד המקנה משמעות" ו"הנכונות להקרבה", והוא שואל: "האם עודנו מחנכים לארץ מולדת?" האם נסתרים מעיניו של המחבר המחקרים הרבים אשר בוצעו בצה"ל בעשרות השנים האחרונות המזהים גורמי מוטיווציה חשובים וחזקים בהרבה בעבור הלוחם, כגון תחושת השייכות ליחידתו ונכונותו להקריב את עצמו למען חבריו לנשק? במילים אחרות, האם חייל שאינו שותף לתחושת הייעוד המעצימה של המחבר יהסס להקריב את חייו לעומת עמיתו הדתי-לאומי, לדוגמה? האם מאמין המחבר באמרה הנדושה והמופרכת "אין אתאיסטים בשוחות"?

בראייתו הדיכטומית של המחבר "זה או שאתה כל כולך בפנים, או שאתה ממש לא". כלומר, נדמה שאינו מזהה טווח ביניים בין סרבני השטחים לסרבני ההתנתקות.

עוד יש לציין כי נעלמו מהניתוח גורמים נוספים בני השנים האחרונות שעשויים להשפיע על נחישות המפקדים והחיילים בשדה הקרב. לדוגמה, שנות העימות נמוך העצימות שהתוו באופן גורף כמעט שינוי משימה בנפול פצוע ובכך שינו את התרבות הארגונית של צה"ל וכן היחס הסלחני כלפי חיילים סרבני ההתנתקות וגיוסם לבסוף של בני נוער שנעצרו במהלך ההתנתקות על הפרות סדר - מה שנותן לגיטימציה כביכול לחייל לבחור את משימתו לפי דעתו הפוליטית.

לבסוף קורא המחבר לכל חריגה מעמדתו "שרשרת ניפוץ" ומבקש לעשות את צה"ל קרדום לחפור בו את אהבת המולדת תוך הובלת "שינוי ערכי-לאומי, לא להיכנע לשלטונות חיצונית אלא לחזור אל היסוד וגו'". המילה "שלטנות" כלל אינה נהירה לי מבחינת מובנה המילולי, קל וחומר לא ברור לי מהי ההשפעה החיצונית שעליה הוא מרמז. יתר על כן, בניגוד לימיו של טרומפלדור, "ארצנו" או "מולדתנו" שוב אינם